

ELINTARVIKKEIDEN MYYNTI- JA MARKKINOINTIOSAAMINEN
KOTI- JA VIENTIMARKKINOILLA

MODUULI 5:

MARKKINAOSAAMINEN JA MARKKINOIDEN RISKIENHALLINTA
TOIMIALAN JA YRITYSTEN RISKIT JA NIIDEN HALLINTA

23.5.2024

JAANA ELO
KOKO PALVELUT

Elintarvikeyrityksen riskikenttä

ELINTARVIKEYRITYKSEN SISÄISET RISKITEKIJÄT

ELINTARVIKEYRITYKSEN ULKOISET TEKIJÄT

Rahoitus ja markkinat

- Rahoitus- ja pankki-politiikka
- Markkinaympäristö, kilpailu
- Tuotteen kysyntä ja toimiala
- Trendit, megatrendit
- Hinnat ja suhdanteet
- Kumppanit

Verkostot

- Jakekanavat (kauppa)
- Alkutuotanto
- Alihankkijat
- Innovaatiot, tutkimus, koulutus
- Media
- Sosiaaliset suhteet, verkot
- Järjestöt, seurat

Yhteiskunnalliset tekijät

- Poliittikan muutokset
- Lait ja asetukset
- Veromuutokset
- Tuonti ja vientisäännöt
- Työelikkäukset
- Globaalit poliittiset muutokset

Muut ulkoiset riskit

- Luonto-, ympäristökatastrofit
- Epidemiat
- Luonnoneläimet, eliöt
- Rikollisuus, ihmisen aiheuttamat vahingot, ruokaväärinöykset
- Säteilyonnettomuus
- Kriisitilanteet

TOIMITILAT, INFRASTRUKTUURIT JA LOGISTIIKKA

Toimitilaturvallisuus

- Kulkutiet
- Kulunvalvonta, lukitukset
- Varkaudet, ikkivalta, sabotaasi
- Järjestys

Kiinteistöturvallisuus

- Rakennusten ja rakenteiden kunto
- Varastot
- Tulipalojen ehkäisy

Infrastrukturi

- Sähkö, valaistus
- Energiasäätimet
- Vesijärjestelmät, viemärinti
- Tietoliikenne

Logistiikka

- Kuljetukset, kuljetusvälineet
- Kuljetusreitit, teiden kunto
- Lähetys ja vastaanotto

Varautuminen häiriöihin

- Normaalioilot
- Poikkeusolot
- Varautumissuunnittelu

TUOTANTO JA OMAVALVONTA

Tuotannon prosessit

- Laitoksen tuotanto
- Tuotannon menetelmät
- Standardit
- Apuprosessit
- Tuotekehitys

Tuotantopanokset

- Saatavuus
- Laatu ja säilyvyys
- Prosessihyödykkeet

Koneet ja laitteet

- Koneiden kunto ja puhtaus
- Koneiden huolto ja varaosat
- Koneiden käytettävyys
- Polttoaineet ja energia

Oma valvonta

- Raaka-aineet ja hankinta
- Jäätettävyyys
- Hygienia ja siisteys
- Säilytys ja varastointi
- Ruoan esikäsittely, valmistus
- Ruoan myynti ja tarjoilu
- Pakkaukset, elinkaari
- Asiakasvaatimukset
- Reklamaatiot
- Vesi- ja jätehuolto
- Dokumentit, näyteenotto
- Toteutus käytännössä

Varautuminen häiriöihin

- Normaalioilot, keskeytykset
- Poikkeusolot
- Varautumissuunnittelu

HENKILÖSTÖ

Työturvallisuus

- Ammattitaudit ja työkyky
- Tapaturmat
- Meluriskit, valaistus
- Stressi, kiire
- Ergonomia

Työhyvinvointi

- Työympäristö
- Henkinen kuormitus, ristiriidat
- Työpaikkakuusaaminen
- Väkivallan uhka

Työvoima

- Työvoiman saatavuus
- Työvoimaresurssit
- Esimiestyö, työn johto
- Työpaikan vaihdot
- Osaaminen
- Perehdytys ja työnopastus

Henkilöstöjohtaminen

- Henkilöjohtaminen, esimiestyö
- Työsuhteet ja rekrytointi
- Työterveyshuolto
- Työajat ja vuosilomat
- Työmatkojen turvallisuus

Varautuminen häiriöihin

- Normaalioilot
- Poikkeusolot
- Varahenkilösuunnitelma
- Varautumissuunnittelu

KYBER- JA TIETOTURVA

Tiedon hallinta

- Tuotantotiedot
- Asiakastiedot
- Myyntitiedot
- Tietojärjestelmän toiminta ja käytettävyys

Tietosuoja ja kyberturvallisuus

- Virustorjunta
- Varmuuskopiointi
- Laitteiden verkkoyhteydet ja kyberturvallisuus
- Henkilöstön tietosuojas- tietosuojasaaminen
- Henkilötietojen käsittely
- Tiedon turvaluokitukset

Tietoliikennehäiriöt

- Sähkökatkot
- Toiminta ilman verkkoyhteyttä
- UPS, ylijännitesuojaukset

Varautuminen häiriöihin

- Normaalioilot
- Poikkeusolot
- Varautumissuunnittelu

TALOUS JA LIKETOIMINTA

Tuotteet ja palvelut

- Myynti ja jakelu
- Markkinoiden seuranta, tiedot
- Markkinointi
- Hinnoittelu
- Kustannukset ja ostot

Työn organisointi

- Aikataulut, toimitusajat
- Vuorovaikutus
- Muutoksen hallinta

Investoinnit

- Rahoitus
- Investointisuunnittelu
- Kustannuslaskelmat
- Seuranta

Viestintä

- Asiakassuhteet
- Brändi, maine ja imago
- Sidosryhmät
- Mediaviestintä
- Riski- ja kriisiviestintä

Liikkeenjohto

- Toiminta-ajatus, visio, strategia
- Päätöksenteko ja organisointi
- Laskenta ja laskentajärjestelmät
- Kannattavuus ja vakavaraisuus
- Maksuvalmius
- Liiketoimintariski, lainsäädäntö
- Vakuutukset

Varautuminen häiriöihin

- Normaalioilot
- Poikkeusolot
- Varautumissuunnittelu

ULKOPUOLISILLE AIHEUTUVAT RISKIT

Asiakkaat ja sidosryhmät

- Tuotteen tai palvelun laatu
- Tuotteen turvallisuus
- Tuotteiden toimitusvarmuus
- Kuluttajien, eläinten ja ympäristön terveys
- Suuronnettomuudet

Ympäristö

- Ympäristövaikutusten hallinta ja suunnittelu
- Ympäristöpolitiikka
- Tuotteiden elinkaari
- Ympäristökuvat
- Jätteet, ongelmajätteet, päästöt ja jätehuolto
- Jätevedet, päästöt
- Kemikaalien ja vaarallisten aineiden käsittely, päästöt
- Kierrätys ja sivuvirrat
- Ilman suojele, sopeutuminen ilmastotavoitteisiin, päästöt
- Uusiutuvien luonnonvarojen käytön edistäminen
- Luonnon monimuotoisuus
- Valtukset ja sanktiot, alueen asukkaat

Varautuminen häiriöihin

- Normaalioilot
- Poikkeusolot
- Varautumissuunnittelu

TOIMITILAT, INFRASTRUKTUURI JA LOGISTIIKKA

- KIINTEISTÖN JA RAKENTEIDEN KUNTO, VARASTOTILAT
- VESIJÄRJESTELMÄ – VESIHUOLTO JA JÄTEVESIJÄRJESTELMÄ
- SÄHKÖ- JA ENERGIAJÄRJESTELMÄ
- MUUT KIINTEISTÖTEKNIikka
- TIETOLIIKENNEINFRASTRUKTUURI
- TOIMITILOJEN KULKUTILAT JA PIHAPIIRI
- LOGISTIIKKA JA KULJETUKSET
- KULUNVALVONTA JA LUKITUKSET

Varasähköjärjestelmät

Vesihuolto poikkeustilanteessa

Ilmanvaihto- ja
lämpöjärjestelmien kunto

Tietoliikenne poikkeustilanteessa

IT vastaava / verkkomahdollisuus
kiinteä + wlan

Kuljetusreittien tietyöt

Lastauslaiturin kunto ja siisteys

HENKILÖSTÖÖN LIITTYVÄT RISKIT JA NIIDEN HALLINTA

- TYÖTURVALLISUUSRISKIT
 - TAPATURMAT, MELU, KEMIKAALIT, VALAISTUS
- TYÖHYVINVOINTI
 - STRESSI, KIIRE, KUORMITTUMINEN, KIUSAAMINEN
- TYÖVOIMA
 - SAATAVUUS, OSAAMINEN, PEREHDYTYS, TYÖNOPASTUS
- HENKILÖSTÖJOHTAMINEN
 - ESIMIESTYÖ, REKRYTOINTI, HENKILÖVALINNAT
- VARAUTUMINEN HÄIRIÖTEKIJÖIHIN
 - SIJAISJÄRJESTELYT, VARAHENKILÖT

Työntekijöiden koulutus ja osaamisen kehittäminen

Muutoksenhallinnassa oleellista osaaminen ja tiedottaminen sekä käytännön toimien suunnittelu yhdessä työntekijöiden kanssa

Tunnista työpaikan avainhenkilöt

Onko yrityksessä kriittistä hiljaista tietoa, joka menetetään, jos työntekijä lähtee yrityksestä

KYBER- JA TIETOTURVA

- TUOTANTO- JA ASIAKASTIETOJEN HALLINTA
- MYYNTITIETOJEN HALLINTA
- VARMUUSKOPIOT JA TIETOJEN PALAUTTAMINEN
- TIETOSUOJA JA VIRUSTORJUNTA
- TIETOJÄRJESTELMIEN TOIMINTA JA KÄYTETTÄVYYS
- KYBERTURVALLISUUSOSAAMINEN, SALASANAT
- HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY
- LAITTEIDEN YHTEENSOPIVUUS, PÄIVITYKSET
- TOIMINTA ILMAN INTERNETYHTEYTTÄ,
- SÄHKÖKATKOT, VARAVIRTA
- POIKKEUSOLOT JA YHTEYDET VARAUTUMISSUUNNITTELUUN
- RIKOLLISUUS - HUIJAUKSET JA PETOKSET

Hintatiedot ajan tasalle

Henkilöstön
tietosuojakoulutukset

Tietosuojakäytäntöjen
määrittäminen

HUIJAUKSET

- HAKEMISTOHUIJAUKSET

- PUHELIN
- POSTI
- SÄHKÖPOSTI

Yli 20 milj. euroa vuodessa

- HUIJAUSLASKUT

- LASKUVÄÄRENNÖKSET
- TRATTAUHKAUKSET
- LASKUKSI NAAMIOIDUT TARJOUKSET

- MAKSUPÄÄTEHUIJAUKSET

- VERONPALAUTUSHUIJAUKSET

- IDENTITEETTIVARKAUDET

- ALV-PALAUTUSTEN HUIJAUKSET

sinulla on uusi viesti

<objednavky@nabytek-natali.cz 16.19 ☆

Vastaanottaja email@noreply.fi Toimenpiteet

DanskeBank

Pankin logo ja nimi vaihtelee

Hyvä asiakas

Uusi viesti on saatavilla DanskeBank-postilaatikoosi. Voit tarkastella sitä napsauttamalla seuraavaa linkkiä:

Kirjaudu

ÄLÄ KIRJAUDU!
Linkki vie kaapparisivulle

Terveiset,
DANSKEBANK

© DanskeBank 2024

Yhteisöt msn®
Google
AOL
Marketing group

LÄHETE

Kustannusosakeyhtiö Uusi Suomi
Lapinlahdenkatu 3
00180 Helsingfors

Päivämäärä:	Eräpäivä:	Asiakasnumero:	Maksuehdot:	Viitteemme:
16.04.2013	30.04.2013	10123	14 pv netto	Markku Karles
Selitys		Määrä	á hinta	Yhtens
12 kk Hakukone Rekisteröinti		1,0	475,00	475,00
Aika 16.04.2013 - 15.04.2014				

Hakukone rekisteröinti teistä Business verkkosivuilla:
www.uusisuomi.fi

HUIJAUKSET

- TOIMITUSJOHTAJAHUIJAUKSET
- TILAUSPETOKSET
- HUIJAUSSÄHKÖPOSTIT ("KALASTELUT")
- OFFICE 365–HUIJAUKSET
- TAVARAMERKKILASKUT
- NETTISIVUJEN RAKENTAMISEN HUIJAUKSET

HUIJAUKSET, KALASTELU

Myös .fi-tunnuksen takana voi vaania rikollinen

Rikolliset hyödyntävät .fi-tunnuksen hyvää mainetta. Vaikka huijausosoitteet käyvät yhä uskottavammiksi, ne ovat usein tunnistettavia muunnelmia aidoista osoitteista.

KUVITUKSET Kuvakaappauksia kalasteluviestistä ja -sivuista

TALOUDEN JA LIIKETOIMINNAN RISKIT

- SISÄISIÄ JA ULKOISIA RISKEJÄ
- YRITYSTOIMINNAN PERUSEDellyTYKSET:
- KANNATTAVUUS
 - TUOTTEIDEN JA PALVELUIDEN HINNOITTELU
- MAKSUVALMIUS
- VAKAVARAISUUS
- SOPIMUKSET, VAKUUTUKSET
- KYSYNNÄN EPÄVARMUUS
- TUOTANTOPANOSTEN SAANTI
 - NOPEASTI MUUTTUVAT HINNAT
- RAHOITUS, INVESTOINNIT
- LAINSÄÄDÄNTÖ, POLITIIKKA

Myynnin seuranta

Markkinoiden seuranta

Kilpailutilanteen seuranta

Lainsäädännön seuranta

Tunnuslukujen seuranta

Ammattitaitoinen
kirjanpitäjä

RISKIEN SUURUUDEN ARVIOINTI

Tapahtuman todennäköisyys	Seurausten vakavuus		
	Vähäinen	Haitallinen	Vakava
Epätodennäköinen	1. Merkityksetön riski (riski pieni, ei toimenpiteitä)	2. Vähäinen riski (Ei välttämättä toimia, voi etsiä parempia ratkaisuja) Seuraa tilannetta	3. Kohtalainen riski (Tehtävä jotain riskin vähentämiseksi > toimille sopiva aikajänne Huom! Kannattavuus
Mahdollista	2. Vähäinen riski (Ei välttämättä toimia, voi etsiä parempia ratkaisuja) Seuraa tilannetta	3. Kohtalainen riski (Tehtävä jotain riskin vähentämiseksi > toimille sopiva aikajänne Huom! Kannattavuus	4. Merkittävä riski (Riskien vähentäminen välttämätöntä > jatka toimintaa varoen, korjaukset aloitettava pian, tiedota riskistä)
Todennäköistä	3. Kohtalainen riski (Tehtävä jotain riskin vähentämiseksi > toimille sopiva aikajänne Huom! Kannattavuus	4. Merkittävä riski (Riskien vähentäminen välttämätöntä > jatka toimintaa varoen, korjaukset aloitettava pian, tiedota riskistä)	5. Sietämätön riski Riski poistettava tai pienennettävä välittömästi. Toiminta seis kunnes riski pienempi

RISKIEN HALLINNAN SUUNNITTELU JA SEURANTA

Riskien hallintaprosessi ISO 31000

Riski tai seuraus	Nykyinen varautuminen / tilanne	RS	Toimenpide-ehdotukset, kustannukset ja rahoitus	Toimenpiteiden aikataulu ja vastuutaho
Mallasohran saatavuusriski > tuotannon keskeytysriski	Toimittajaverkosto on jo laaja ja hajautettu, mutta kuljetukset alueen X toimittajilta voivat keskeytyä pandemiakriisin vuoksi	4	Ylläpidetään ja laajennetaan kotimaista toimittajaverkostoa - EUR Laajennetaan nykyisiä raaka-ainevarastoja ja lopputuotteiden läpikulkuvarastoa - 15 000 EUR	Kesällä 2024/ Markkinointi Vuosina 2024-2026 / Hankintatiimi

VARAUTUMINEN JA RISKIENHALLINNAN ORGANISOINTI

- KUKA VASTAA MISTÄKIN

- KOKO HENKILÖSTÖN ASIA

- **SISÄINEN ORGANISOINTI JA YHTEYSTIEDOT**

- **TÄRKEIMMÄT SIDOSRYHMÄT JA YHTEISTIEDOT**

- **ASIAKASORGANISAATIOT JA YHTEYSTIEDOT**

Nimi ja yhteystiedot	Kriisi- ja varautumisryhmä - Rooli ja tehtävät yrityksen varautumisryhmässä
Sari Hirvonen Hirvonen.sari@koe.fi Puh. 040 321 8668	Toimitusjohtaja, varautumissuunnittelun vastuuhenkilö, sidosryhmät, johtoryhmä
Mimmi Tapani Tapani.mimmi@koe.fi Puh. 050 832 1978	Turvallisuusvastaava, johtoryhmä, Ensiapu- ja alkusammutuskoulutukset- ja osaamisrekisteri yrityksessä

Organisaatio	Yhteystiedot	Lisätietoa
Vartiointi	Private Sefe private@safe.com Puh. 050 220 2024	
Ruokavirasto	Puh. 029 530 0400 (vaihde)	Puhelinvaihde palvelee ma-pe klo 8.00-16.15

Asiakasorganisaatio	Yhteystiedot	Lisätietoja
Sirkan K-Valinta	Leukaperä 60, Kitee Puh. 044 228 0807	sirkka@sirkka.fi
Ravintola Kuohu	Tammela 2, Ilomantsi Puh. 010 365 7784	Petri.simppa@kuohu.fi
Hevin Ystävät	Milla Paprika Puh. 040 663 2743	milla@hevinystavat.fi

VARAUTUMISEN JA RISKINHALLINNAN ORGANISOINTI

- TUOTTEEN TAKAISINVETO
- **TUOTANTOPANOSTEN TOIMITUSKATKOS**
- TUOTANNON KESKEYTYMINEN
- ILKIVALTA
- TAPATURMA
- ENSIAPUTILANNE
- PANDEMIA
- ELÄINEPIDEMIA
- SÄTEILYTYS
- KAASUVAARA
- TULIPALO
- RÄJÄHDYS
- TERRORISMIUHKA
- ITSEMURHARISKI, MIELENTERVEYSONGELMA

Häiriö / Kriisitilanne	Toiminta	Kontaktihenkilö / lisätietoja / Yhteydet
Tuotteen takaisin veto	Ks. omavalvontasuunnitelma ja viestintäsuunnitelma	Ks. Ruokaviraston ja yrityksen toimintaohjeet/Hirvonen
Tuotantopanosten toimituskatko tai tuotannon keskeytyminen	<ul style="list-style-type: none">- Uudet järjestelyt, aikataulut- Tiedotus asiakkaille/sidosryhmille- Tarkistetaan sopimusehdot, vakuutukset, sanktiot	Ks. asiakasrekisteri, sopimuskansio/Hirvonen
Tapaturma ja ensiaputilanne	<ul style="list-style-type: none">- Määrittele vakavuus, anna välitön ensiapu/kutsu apua, soita 112- Ilmoita esimiehelle	Ks. ensiapuohjeet ja tärkeät numerot Info- taululla/Aaltonen tai Kallio

TUOTANTOPANOSTEN HANKINNAN RISKIT JA HALLINTA

- TUOTANTOPANOSTEN HANKINTA AJOISSA – ENNAKOINTI, PUSKURIT
- RAAKA-AINEIDEN LAATU
- RAAKA-AINEIDEN SAATAVUUS
 - YHDEN TOIMITTAJAN VARASSA – USEAMPI RAAKA-AINEIDEN TOIMITTAJA
 - KRIITTISTEN RAAKA-AINEIDEN VARASTON TARKASTELU – PUSKURIVARASTOT
 - KORVAAVIEN RAAKA-AINEIDEN MAHDOLLISUUS – VALMIUS RESEPTIEN MUUTOKSEEN
- LUOMU ON LUOMUA
 - TAVARANTOIMITTAJAN SERTIFIKAATTI
 - ASIANMUKAISET SAATEASIAKIRJAT

Luotettavat ja tehokkaat toimittajat

Vastuullinen kumppani

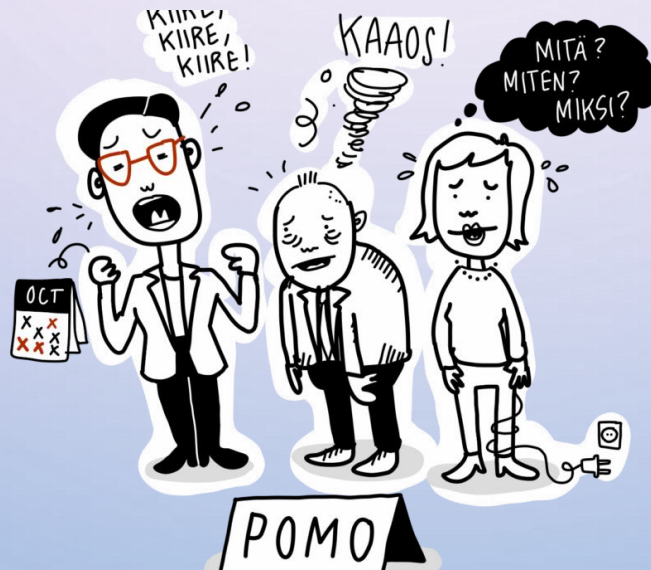
Tutkitut tuotteet ja sertifikaatit

REACH-rekisteröinnit

Kumppanuus tukee tuotekehitystä

KRIISITILANNEJOHTAMINEN

- VARAUTUNUT YRITYS ON MUUTOSJOUSTAVA YRITYS
- ÄKILLINEN VAARATILANNE / KRIISI / HÄTÄTILANNE
 - ONNETTOMUUS
 - TULIPALO
 - TAHALLINEN TEKO
 - LUONNONKATASTROFI
 - PANDEMIA
 - TERRORI-ISKU
 - MUU VASTAAVA TILANNE
- MINIMOIDA VAHINGOT
- TURVATA IHMISTEN JA OMAISUUDEN SUOJA
- PALAUTTAA TILANNE NORMAALIKSI MAHDOLLISIMMAN NOPEASTI

Tilannejohtaminen:

Tunnista ja arvioi

Tilanneryhmä koolle

Tilannekirja

Kerää tietoja; syyt, vaikutukset

Päätöksiä

Seuraa tilannetta

Selkeä ja avoin kriisiviestintä

Sidosryhmien huomiointi

Arvioi jälkikäteen

Henkilökunnan koulutus ja tilanteiden harjoittelu

POIKKEUSTILANTEET ELINTARVIKEALALLA

- TERVEYSVAARATILANNE
- TOIMINTA RUOKAMYRKYTYSTILANTEISSA
- TAKAISINVETO
- VARAUTUMINEN SÄTEILYVAARATILANTEISIIN
- VARAUTUMINEN AFRIKKALASEEN SIKARUTTOON
- COVID-19-KORONAVIRUS
- VARAUTUMINEN SÄHKÖKATKOKIIN

VARAUTUMISEN JA RISKINHALLINNAN SEURANTA

- LIIKETOIMINNAN TAVOITTEET JA STRATEGIA
- TOIMINTA LAINSÄÄDÄNNÖN MUKAAN
- TOIMINTA STANDARDIEN MUKAAN
- MARKKINATILANTEEN SEURANTA
- RISKIKENTTÄ JA HAAVOITTUVUUS
- TOIMINNAN ENNAKOINTI JA RESILIISSSI
- TOIMITILAT, INFRASTRUKTUURI JA LOGISTIIKKA
- TUOTANTOPROSESSIEN RISKINHALLINTA JA OMAVALVONTA
- HENKILÖRISKIEN HALLINTA
- KYBER- JA TIETOTURVALLISUUSRISKINHALLINTA
- YMPÄRISTÖRISKIEN HALLINTA
- TALouden JA LIIKETOIMINNAN RISKINHALLINTA ELINTARVIKEYRITYKSESSÄ
- RISKINHALLINNAN SUUNNITTELU JA SEURANTA
- VARAUTUMISEN JA RISKINHALLINNAN ORGANISOINTI
- KRIISITILANNEJOHTAMINEN
- KRIISIViestintä
- ELINTARVIKEYRITYKSEN RISKINHALLINTAA JA VARAUTUMISTA KOSKEVA SEURANTA

Säännöllinen ja systemaattinen tarkastelu

Hyvä riskinhallinta, ennakointi ja varautuminen kilpailuetuna

Riskienhallinta osa mahdollisuuksien ja muutosten hallintaa

Riski kannattaa ottaa, jos hyödyt riskejä suuremmat

VAATIMUKSIA JA ODOTUKSIA

ELINTARVIKETEOLLISUUS

LAINSÄÄDÄNTÖ

MARKKINAT

KULUTTAJAT

MAATALOUSPOLITIikka

YRITTÄJYYS
LIIKETOIMINTAOSAAMINEN
VASTUUNKANTO

TUNNISTA RISKIT JA REAGOI!

Etätehtävä:

Tutustu annettuun materiaaliin ja

Pohdi yritystoiminnan riskejä oman toimintasi näkökulmasta

Voit käyttää valmiita työkortteja tai laatia vapaamuotoisen

Palautus: 31.5. mennessä, kokopalvelu@gmail.com

Kiitos!

**Know your Risk Profile before
Investing!**